

'Avrupa Birliđi Demokrasi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Aracı
(DİHAA) kapsamında desteklenmektedir

ENGELLİ AYRIMCILIğINA KARŞI MEDYA DİLİ KILAVUZU

ENGELLİ KADINLARA HAK TEMELLİ AKTİF DESTEK PROJESİ

ENGELLİ AYRIMCILIĞINA KARŞI MEDYA DİLİ KILAVUZU

*Engelli kadın ve kız çocuklarının her türlü ayrımcılıktan, sömürüden uzak,
eşit ve özgür bir yaşama sahip olması için...*

**Ayrımcılık: Engelli Kadınlara Hak Temelli Aktif Destek Projesi
Engelli Ayrımcılığına Karşı Medya Dili Kılavuzu
Engelli Kadın Derneği**

Yazan/Derleyen
Mine EGBATAN

Katkı Sunanlar
Arzu ŐENYURT AKDAĐ
Gizem TANAY AKSAÇ
Gözde DEMİRBİLEK
Nurcihan TEMUR ŐİMŐEKCAN
Özlem KARA

İletişim Uzmanı
Sevna SOMUNCUOĐLU

Editör
Pınar ÇETİNKAYA

Yazışma Adresi:
Meşrutiyet Mh. Atatürk Blv. No:105/515 Kızılay, Çankaya – ANKARA
Tel: 0549 3623150
Faks: 0312 3623150
www.engellikadin.org.tr
engellikadinderneđi@gmail.com

Ön ve arka kapak tasarımı:
Tufan ŐİMŐEKCAN, Atom Film

Dizim:
Kurtuluő KARAŐIN

Her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Kitabın bir kısmının veya tamamının çoğaltılması için Engelli Kadın Derneği'nden izin alınması gereklidir.

"Bu dokuman 'Avrupa Birliđi Demokrasi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Aracı (DİHAA)' nın mali katkısı ile hazırlanmıştır. İçeriğe dair sorumluluk bütünüyle Engelli Kadın Derneği'ne aittir ve bu içerik hiçbir şekilde AB Delegasyonunun görüş ve tutumunu yansıtmaz."

Neden Medya Dili Kılavuzuna İhtiyaç Duyuyoruz?

Medya herhangi bir konuyla ilgili algılarımızı şekillendiren önemli bir araç olarak gündelik yaşamlarımıza etki ediyor. Ancak medya aracılığıyla dolaşıma sokulan imajlar, söylemler ve üretilen dil her zaman toplumu olumlu anlamda etkileyecek nitelikte olmuyor. Söz konusu engellilik ve bu meseleyle birlikte düşünülmesi gereken toplumsal cinsiyet olunca medyanın neyi yaygınlaştırmaya çalıştığı da önem kazanıyor. Engelli bireyler medyada neredeyse görünmezler. Bu görünmezlik engelli bireylerin deneyimlerinin, yaşadıkları sorunların ve uğradıkları hak ihlallerinin yapısal kaynaklarının ve hak taleplerinin de görünmez olması anlamına geliyor. Engelli bireyler görünür olduklarında ise engellilikle ilgili önyargıları pekiştirecek şekilde medyada yer bulabiliyorlar. “Zayıf”, “bağımlı” ya da “yardıma muhtaç” kişiler ya da “insanüstü çabalar gösteren kahramanlar” olarak resmediliyorlar. Engelli bireyleri bu ikiliğe sıkıştıran anlayışın dönüşmesi gerekiyor. Aynı söylem engelli kadınların medyadaki temsili meselesinde de devam ediyor. Engeli bireyleri homojen bir kategori olarak ele alan söylemler engelli kadınların deneyimlerinin çeşitliliğine yer vermiyor. Çoğunlukla şiddet haberlerinin nesnesi ve “mağdur” olarak temsil ediliyorlar. Bu tür söylemler engelli kadınları güçlendirmenin aksine maruz kaldıkları ayrımcılığın yeniden üretilmesine neden oluyor.

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi’nin 8. Maddesi “bilinçlendirme” başlığı altında sözleşmeye taraf devletleri tüm kitle iletişim araçlarında engelli bireylerin sözleşmenin amacına uygun bir yaklaşımla temsil edilmesini cesaretlendirmekle yükümlü kılar. Dolayısıyla medyanın düzenli olarak izlenmesi, ayrımcılık içeren temsillerin dönüştürülmesi için çalışmalar yapılması bir zorunluluk. Medyanın üzerine düşen sorumluluğu yerine getirebilmesine aracılık edebilmek, engelli bireyleri ve özellikle engelli kadınların deneyimlerini yok sayan ya da belirli bir perspektifle sunan yaklaşımlarına karşın neler yapılabileceğini göstermek amacıyla böyle bir kılavuz hazırlama ihtiyacı duyduk.

Medyada Alternatif Örnekler için İlkeler

1. Kullanılan dile dikkat edilmeli

Dil ile kurduğumuz her şey herhangi bir konuyla ilgili algılarımızı da etkilediğinden engelli bireylerle ilgili haber yaparken kullanılan terminolojiye ve dile özen göstermek gerekiyor. Dilin yanlış kullanımının insan hakları ihlallerinin devamı anlamına geldiği ve ayrımcılığa yol açtığı unutulmamalı. Dolayısıyla engelliğe ilişkin önyargıları ortadan kaldıracak ve dönüştürecek ifadelerin dolaşıma sokulması önemli. Bunun yanı sıra engeli olan kişiler kendileriyle ilgili hangi ifadeleri kullanıyorlarsa, bu ifadeler aşağılayıcı ve onur kırıcı olmamak kaydıyla, onların tercihleri doğrultusunda bu kullanımlara yer verilebilir.

- “Özürlü”, “mağdur”, “muzdarip”, “malul”, “hasta” ya da “tekerlekli sandalyeye bağlı/ mahkûm” gibi ifadelerden kaçınılmalı.
- Engelliliğin bir durum olduğunu pekiştiren ve “sağlam” ya da “normal” addedilen bedene meydan okuyan bir çeşitlilik olarak değerlendirilmesine aracılık edecek ifadeler kullanılmalı.
- BM Engelli Hakları Sözleşmesi kapsamında kabul gören “engelliler” ve “engelli hakları” terimleri tercih edilmeli.

BM Engelli Hakları Sözleşmesi Madde 1:

“...Engelli kavramı diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil eden uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri içermektedir.”

Kullanım Dışı	Kullanılabilir
Özürlüler	Engelli kişiler/Engeli olan kişiler
Görme özürlü	Görme engelli kişi
Duyuma özürlü	Duyuma/işitme engeli olan kişi
Akıl hastası	Zihinsel engeli olan kişi/Psiko-sosyal engeli olan kişi
Tekerlekli sandalye bağımlısı	Tekerlekli sandalye kullanan kişi
Özürlü park yeri/tuvaleti	Erişilebilir park yeri/tuvalet
Normal	Engeli olmayan kişi/Engelsiz

2. Engelliliğe dayalı önyargıları ve yanlış inanışları besleyen ve sürdüren ifadeler kullanmaktan kaçınılmalı

Engelli bireylerin medyadaki sorunlu temsili engellilikle ilgili önyargıları güçlendirdiğinden engelli bireylere yönelik ayrımcılığın yeniden üretilmesine neden oluyor. Engellilik meselesiyle ilgili medyada temel olarak “mağdurlaştırma” ve “kahramanlaştırma” ikiliği etrafındaki söylemler ön plana çıkarılıyor. Ya “mağdur=yardıma muhtaç” ya da “kahraman=engeline rağmen başarılı” şeklinde temsillerle sıkça karşılaşıyoruz. Engelli bireyleri bu ikiliğe sıkıştıran anlayışı dönüştürmek için:

- **Kahramanlaştırma söyleminden vazgeçilmeli.** “Engeline rağmen başardı” gibi ifadeler kullanmak;
 - Engelli bireylerin toplumsal yaşama tam ve etkin katılımı önündeki engellerin görmezden gelinmesine neden oluyor
 - Engelliliği bireysel bir sorun haline getiriyor
 - Engelli olmayı bir çeşitlilik değil, aşılması gereken bir sorun olarak ortaya koyuyor

Örnek Haber 1:

- “Samsun’da İlkadım Toplum Sağlığı Merkezi’nde pratisyen hekim olarak görev yapan 31 yaşındaki F. K. G., işitme engelli olmasına rağmen 10 yılda tıp fakültesini bitirip doktor oldu. [...] Eğitim döneminde yaşadığı her güçlük ve olumsuz eleştirinin azmini daha da güçlendirdiğini belirten F. K. G. şunları söyledi: “Ben hiç yılmadım ve başardım. Gördüm ki kendi ayaklarımın üzerinde durmam gerekiyor. Hayatta ancak bu şekilde başarılı olabileceğim. Bunun için çok çalıştım ve yılmadım. Şimdi çok istediğim mesleğimi yapabiliyorum. Çok mutluyum [...] Dilerim bu azmim benim gibi aynı durumda olan bütün engellilere bir nebze olsun örnek olur” (Kaynak: www.dha.com.tr/azmin-zaferi_578301.html)

“... rağmen yaptı, oldu, başardı” gibi ifadelerle engelli bireyleri kahramanlaştıran söylemlerden kaçınılmalı. Bu tür söylemler sorumluluğu engelli bireye yükleyerek engeli olmayan bireylerden “daha fazla çaba” göstermesi gerektiğine işaret ettiği unutulmamalı. Bunun yerine engelli bireyleri içerici politikaların eksikliği nedeniyle engelli bireylerin yaşadıkları ayrımcılıklar ön plana çıkarılmalı.

- Mağdurlaştırma söyleminden vazgeçilmeli. Engelli bireyin yaşamını dramatize eden ifadeler kullanmak;
 - Engelli olma durumunu “olumsuz” bir durum olarak gösteriyor
 - Engelli bireyleri güçsüzleştiriyor
 - Haklar perspektifi yerine “yardım temelli anlayışı” pekiştiriyor

Örnek Haber 2:

- “Mardin’in Teker Mahallesi’nde yaşayan doğuştan engelli ve 5 yıldır yatağa mahkûm olan Z. Y’nin ailesi hayırseverlerden yardım bekliyor. Teker Mahallesi’nde tek gözlü evde yaşayan 7 nüfuslu ailenin dramı yürekleri burkuyor [...]” (Kaynak: www.mardinlife.com/Engelli-Ailesi-yaritim-bekliyor-haberi-10310)

“yatağa/tekerlekli sandalyeye mahkum” gibi ifadeler gibi engelli bireyleri “zavallı”, “çaresiz”, “başkasına bağımlı” gibi temsil eden ifadelerden kaçınılmalı. Bu ifadelerin engelli bireyleri güçsüzleştiren ve ayrımcılığa maruz kalmalarına neden olan ifadeler olduğu unutulmamalı.

Engelliliğe İlişkin Önyargıları Besleyen Yaygın Kullanımlar

- Engelliler çalışamaz
- Engelliler acınması gereken kişilerdir
- Engelliler aseksüeldir
- Engelliler evlenemez
- Engelli kadınlar çocuk doğuramaz
- Engelliler cinsiyetsizdir
- Engellilerin tümü heteroseksüeldir
- Engelliler yardıma muhtaçtır
- Engelliler başkalarına bağımlıdır

3. Engelliliğe yaklaşımda tıbbi model yerine insan hakları yaklaşımı öne çıkarılmalı

Engellilik konusuyla ilgili medyanın olay odaklı haber yapma yaklaşımı engelliliğin bireysel bir sorunmuşçasına temsil edilmesine neden oluyor. Bu anlayış engellilikle ilgili konuların “yardım” temelinde çözülmesinin yeterli ve gerekli olduğuna ilişkin bir algı yaratıyor. Oysa meselenin bir “hak” meselesi olduğunun altının çizilmesi engelliliğe ilişkin önyargıların ortadan kaldırılması için gerekli.

Tıbbi Model	İnsan Hakları Yaklaşımı
Bireysel bir sorun/bireydeki bedendeki eksiklik	Engelli bireylerin haklarını kullanması önündeki engellerin kaldırılması
Eksik/pasif	Hakları olan bir özne
Rehabilitasyon ya da yardım temelli anlayış	İnsan haklarından tam ve etkin şekilde yararlanmak
Olay odaklı habercilik	Sorun odaklı habercilik

Engelli bireyi “pasif/eksik” olarak resmeden tıbbi model çerçevesinde engelli bireyin toplumsal yaşama katılamıyor oluşu onun kendi sorunu olarak ortaya konur. Toplumsal hayatın dönüşmesine gerek yoktur. Bireyin bedenindeki bir “eksiklik” ya da “sağlıklı” olmayan organların varlığı engelliliğin kaynağı olarak görülür. Bu durumda engelli bireyin “iyileştirilmesi” gerekir anlayışı vardır ve rehabilitasyon yoluyla toplumsal yaşama uyum sağlaması beklenir. Tedavi ve rehabilitasyonun yeterli olmadığı durumlarda ise “yardım temelli anlayış” a başvurulur. Bu anlayış engelli bireyleri “çaresiz” ve “bakıma muhtaç” olarak resmeder ve bağış ya da sosyal yardım programları aracılığıyla engelli bireyin ihtiyaçlarının karşılanması söz konusudur.

İnsan hakları yaklaşımında ise engelli bireylerin toplumdaki diğer herkesle eşit ve aynı haklara sahip olduğuna vurgu yapılır. İnsan hakları kişilerin yalnızca insan olmalarından kaynaklı sahip oldukları, bütünsel haklardır. Engelli bireylerin haklarından yararlanmalarına engel olan her türlü yapının tespit edilip dönüştürülmesine öncelik verilir. Dolayısıyla medyada meselenin bir “haklar” meselesi olduğu anlayışının öne çıkarılması gerekir.

Medyada engelli bireylere ilişkin temsillere yer verirken engelli bireylerin toplumsal yaşama tam ve etkin katılımı önündeki sorunların haberleştirilmesi, uğradıkları ayrımcılık ve eşitsizliklerin görünür kılınması önemlidir. Böylece yapılması gerekenler ile devletin yükümlülüklerine de işaret edilmiş ve toplumsal dönüşüme katkıda bulunmuş olacaktır. Dolayısıyla;

- Olay odaklı habercilik değil, sorun odaklı habercilik ön plana çıkarılmalı. Örneğin erişilebilirlikle ilgili sorunlar, engelli kadına yönelik şiddet ya da engelli ve LGBTİ bireylerin yaşadıkları sorunlarla ilgili haberlere öncelik verilmeli.
- Haber yapılırken olayı verip geçiştirmek yerine olayın ortaya çıkmasına neden olan yapısal sorunlara, bu sorunların çözümü için neler yapılması gerektiğine, yükümlülerin kim olduğuna dair bilgilerin içerilmesine dikkat edilmeli.
- Engelli bireyler yardıma muhtaç kişiler olarak resmetmek yerine hak sahibi özneler olarak resmedilmeli.
- Yapılacak haberler engelli bireylerin hakları hakkında bilgilendirici ve bunların kullanımı konusunda cesaretlendirici olmalı.

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi

Sözleşme engelli örgütlenmesinin katılımı ve katkılarıyla hazırlanmış, 2006 yılında kabul edilmiştir. Engelliliğe ilişkin küresel ölçekteki ilk sözleşme olması bakımından önemlidir. Türkiye sözleşmeyi 2009 yılında imzalamıştır. Sözleşme 50 maddeden oluşmaktadır. Sözleşme engelli bireyler için yeni hak ve özgürlükler tanımlamak yerine temel insan hakları belgelerindeki hak ve özgürlüklerden engelli bireylerin de eşit şekilde yararlanabilmesi için yeniden yorumlanmasıyla ortaya çıkmıştır. Sözleşmeye taraf olan devletlerin “tüm engellilerin insan hak ve temel özgürlüklerinin eksiksiz olarak yaşama geçirilmesini sağlamak ve engellilerin hak ve özgürlüklerini güçlendirmekle” yükümlü olduğu 4. maddede ortaya konulmuştur.

Sözleşmenin amacı “engellilerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden eşit şekilde yararlanmasını teşvik ve temin etmek ve insan onuruna saygıyı güçlendirmektir.” Sözleşmenin dayandığı genel ilkeler 3. maddede belirtilmiştir:

- a. Kendi seçimlerini yapma özgürlükleri ve bağımsızlıklarını da kapsayacak şekilde, kişilerin insanlık onuru ve bireysel özerkliklerine saygı gösterilmesi;
- b. Ayrımcılık yapılmaması;
- c. Engellilerin topluma tam ve etkin katılımlarının sağlanması;
- d. Farklılıklara saygı gösterilmesi ve engellilerin insan çeşitliliğinin ve insanlığın bir parçası olarak kabul edilmesi;
- e. Fırsat eşitliği;
- f. Erişilebilirlik;
- g. Kadın-erkek eşitliği;
- h. Engelli çocukların gelişim kapasitesine ve kendi kimliklerini koruyabilme haklarına saygı duyulması.

Kaynak: humanrightscenter.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/EngellilerinHaklarinalliskinSozlesme.pdf

4. Engelli bireylerin deneyimlerine yer verilmeli

Engelli örgütlenmesinin dayanaklarından biri “Bizimle ilgili hiçbir şey bizsiz olmaz”dır. Engelli bireylerin yaşadıkları ayrımcılıkla ilgili haber yaparken haberin öznesi olarak deneyimlerine yer verilmesi, sorunları ve çözüm önerilerini kendilerinin ifade etmeleri için alanlar açılması gerekiyor. Bunun yapılmaması engelli bireylerin sorunları, yaşam koşulları, talepleri, hak mücadelelerinin toplumun diğer kesimlerince bilinmemesi anlamına geliyor.

Engelli bireylerin kendi hak taleplerini görünür yapabilmeleri için engellilik alanında çalışan sivil toplum örgütleriyle bir araya gelinip temas halinde olunmalı. Katılım ve güçlendirmenin hak temelli haberciliğin temel ilkeleri olduğundan engelli bireylerin deneyimlerine yer vererek güçlenmelerine katkıda bulunduğunuzu unutmayın.

5. Engelli bireyleri tek ve homojen bir grup gibi göstermekten kaçınılmalı

Medyada engelli kişiler engeli ne olursa olsun homojen bir grupmuşçasına resmediliyor ve farklılıkları içeren temsillere yer verilmiyor. Farklı engel türüne sahip kişilerin sorunları ve ihtiyaçları farklı olabilir. Bunun yanı sıra cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimi farklı olan engelli bireylerin sorunları ve ihtiyaçları, uğradıkları hak ihlalleri farklı olabilir. Bunları görünür yapmaya çalışın. Engelli ve kadın, engelli ve çocuk, engelli ve LGBTİ gibi birbirini kesen konulara öncelik vermek önemli. Bu kişilerin çoklu ayrımcılığa maruz kaldıkları unutulmamalı, eşitsizlik ve ayrımcılığı ortaya çıkaran güç ilişkileri öne çıkarılmalı.

Engellilikle İlgili Hak Temelli Habercilik Yaklaşımı Neleri Ön Plana Çıkarır?

- Devletin BM Engelli Hakları Sözleşmesi'yle ilgili yükümlülüklerini ortaya koyar
- Engelli bireyleri güçlendirir
- Eşitlik anlayışına vurgu yapar
- Çoklu ayrımcılığa/kesişimselliğe/farklı deneyimlere yer verir

6. Engelli kadınlarla ilgili temsiller çeşitlendirilmeli ve farklı kadınlıklar/kadınlık deneyimlerine odaklanılmalı

Engellilik meselesi engelli erkek ve kadınlar için ortak deneyim olsa da engelli kadınların hem engelli hem de kadın olmaktan kaynaklı ayrımcılığa maruz kaldığını söyleyebiliriz. Sağlık, eğitim ve iş yaşamına katılımında engelli erkeklere göre daha fazla zorluk yaşıyorlar. Engelli kadınlar medyada engelli erkekler kadar kendilerine yer bulamıyorlar. Engellilikle ilgili haber yaparken sürekli olarak engelli kadınlar nerede diye sormak gerekiyor. Engelli kadınların medyadaki temsilinde iki önemli konu var. Birincisi engelli kadınların birer özne olarak medyada görünür yapılmamaları, ikincisi ise görünür oldukları durumlarda bu görünürlüğün belirli temsiller üzerinden gitmesi. Medyada kadınların temsilinin bir devamı olarak engelli kadınlar şiddet eyleminin nesnesi olarak medyada yer alabiliyor. Engelli kadınları “çaresiz”, “zavallı” ve “mağdur” olarak resmeden anlayış ise engelli kadınların güçsüzleştirilmesine neden oluyor. Engellilik ve toplumsal cinsiyet temelinde çalışan sivil toplum örgütlerinin gündemleri haberlere taşınmıyor. Engelli kadınları güçlendirecek, kendi haklarıyla ilgili taleplerini dile getirebilecekleri, engelli kadın örgütlenmesine yer veren haberlerin öncelenmesi önemli.

- Engelli kadına yönelik şiddet haberlerinde yalnızca şiddet meselesine odaklanmak yerine devletin şiddeti önlemedeki sorumluluğu, sözleşmeler kapsamında atılması gereken adımlara da odaklanılmalı
- Yapılan haberde etik bakımdan “zararın sınırlandırılması” ilkesi kapsamında engelli kadının ismi -özellikle çocuklar için- açıkça kullanılmamalı, cinsel şiddete maruz kalan kadının kimliği gizli tutulmalı, zedeleyici bilgiler yayınlanmamalı

- Fotoğraf kullanımına dikkat edilmeli
- Cinsel şiddetle ilgili haberlerde haberi neredeyse pornografikleştiren dile dikkat edilmeli

Engellilikle İlgili Haber Yaparken Şu Soruları Aklınızda Bulundurun!

- Engelli bireyler “kurban”, “mağdur”, “çaresiz” olarak mı yoksa hak sahipleri/hakları olan özneler olarak mı gösteriliyor?
- Temsilde çeşitlilik söz konusu mu, yoksa “mağdurlaştırma” ve “kahramanlaştırma” ikiliği devam mı ettiriliyor?
- Haberde engelli bireylerin bakış açısı temsil ediliyor mu?
- Kullanılan dil ve görüntüler uygun mu?
- Haber engelli bireylere ilişkin önyargıları ve yanlış inanışları pekiştiriyor mu yoksa bunlara karşı mı çıkıyor?

7. Medya engelli bireyler için erişilebilir hale getirilmeli

Medya teknolojilerinin engelli bireyler için erişilebilir olmaması engelli bireylerin bilgiye rahatça erişimleri konusunda sorunlara yol açıyor. Erişilebilir televizyon kanalları, erişilebilir televizyon haberleri ve medya teknolojilerinin görme ve işitme engelli bireylerin yararlanabilmesi için uygun hale getirilmesi öncelenmeli.

Erişilebilirlik Nedir?

BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 9. Maddesi devletlerin engelli bireylerin toplumsal yaşama tam ve etkin katılımı için uygun tedbirleri alması yükümlülüğü olduğuna işaret ediyor: “Taraflar Devletler engellilerin bağımsız yaşayabilmelerini ve yaşamın tüm alanlarına etkin katılımını sağlamak ve engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemleri dâhil olacak şekilde bilgi ve iletişim olanaklarına, hem kırsal hem de kentsel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere erişimini sağlamak için uygun tedbirleri alacaklardır.”

Öneriler

Engelli bireylere yönelik önyargıları ortadan kaldırmak ve medyada üretilen ayrımcı dilin önüne geçmek için şunlara dikkat edilebilir:

- Engelli bireylerin yaşadıkları sorunların yapısal nedenlerine odaklanan haberler yapmak
- Engelli bireyleri toplumsal, politik, ekonomik ve sosyal yaşama katılan aktif bireyler olarak resmetmek

- Eşitlik ve hak temelli perspektifle sorunları ele almak/eşitlikçi söylemi geliştirmek
- Medyada engelli bireyleri istihdam etmek

Örnek Haber 3:

"[...]Dünyada engelli haklarını düzenleyen tek belge olan Birleşmiş Milletler (BM) Engelli Hakları Sözleşmesi'nin engelli kadınlarla ilgili maddesine açıklık getirmek için genel yorum taslağı hazırlandı. BM Engelli Komitesi, hazırladığı taslakta engelli kadınların zorla kısırlaştırılması ve kürtaj edilmesi, cinsel şiddete maruz kalması konularında ciddi şekilde endişe ettiğini belirtti. 13 Aralık 2006'da BM'nin imzaladığı sözleşmeyi Türkiye Eylül 2009'da taraf olarak iç hukukun bir parçası haline getirdi. BM Engelli Hakları Komitesi sözleşmenin istediği düzeyde anlaşılmayan maddeleri hakkında General Comment (Genel Yorum) yayınlıyor. Şu ana kadar erişilebilirlik maddesi (madde 9) ve yasa önünde eşit tanınma maddesi (madde 12) için iki Genel Yorum hazırlanmıştı. Komite son olarak, sözleşmenin engelli kadınlarla ilgili 6. maddesi üzerine Genel Yorum yayınlamak için bir taslak metin oluşturdu. Taslak, farklı ülkelerden gelen yorumlar alındıktan sonra son haline getirilecek. Bu taslağa Türkiye'den Engelli Kadın Derneği'nin (ENG-KAD) gönderdiği yorumu da kabul edildi. [...] Engelli Kadın Derneği (ENG-KAD), taslak metne gönderdiği yorum metninde Türkiye'deki engelli kadınların ev içinde, bakım merkezleri ve rehabilitasyon merkezlerinde uğradıkları cinsel ve fiziksel şiddete dikkat çekti. Türkiye'de toplam öğrencilerin sadece yüzde 1.48'inin engelli olduğunu vurgulayan ENG-KAD, engelli öğrenciler arasında da kadınların aleyhine yüzde 2,6'lık fark olduğunu aktardı. Okullarda kız çocuklarının yaşadığı taciz, tecavüz vakalarına da dikkat çekti. ENG-KAD, taslak yorumda mülteci engelli kadınlar ve mahkûm kadınlara da yeterince ilgi gösterilmesini talep etti." (Kaynak: bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/166698-bm-engelli-kadinlarin-ugradigi-siddetten-endise-ediyor)

BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin bilinirliğinin teşvik edilmesinin ve sözleşmenin içeriğinin yaygınlaştırılmasının engelli bireylerin haklarından tam ve etkin şekilde faydalanmalarını destekleyecek olduğu unutulmamalı

Engelli kadın örgütlenmesinin çalışmalarına ve taleplerine yer vermenin engelli kadınların kendi hak mücadelelerinin öznesi oldukları anlayışına katkıda bulunacağı ve engelli kadınların eşitlik mücadelesini destekleyeceği unutulmamalı

Kaynakça:

Ahmar, T., "Understanding Disability: A Media Guide", UKS Research Centre, Islamabad-Pakistan, 2010

Barnes, C., "Disabling Imagery and the Media", Ryburn Publishing, Halifax, 1992

Reporting on Disability: Guidelines for the Media, International Labour Organisation (ILO), 2010

Stadler, J., Media and disability. in B. Watermeyer, L. Swartz, T. Lorenzo, M. Schneider, & M. Priestly (Eds.), Disability and social change: A South African Agenda, Cape Town, HSRC Press, 2006

Engelli kadın ve kız çocuklarının her türlü ayrımcılıktan, sömürüden uzak, eşit ve özgür bir yaşama sahip olması için....

ENGELLİ KADIN DERNEĞİ
Mesrutiyet Mh. Atatürk Biv.
No: 105/515 Kızılay, Çankaya-ANKARA
Tel: 0549 362 3150
Faks: 0312 362 3150
www.engellikadin.org
engellikadindernegi@gmail.com